Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом

РІК III. ЛЬВІВ, 15. ТРАВНЯ 1929. Ч. 9.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Аргентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Непожадані.

„Непожадані", це слово, яке переслідує українську еміґрацію до Канади. Під словом „непожаданих" розуміє канадійський уряд тих еміґрантів, що походять із середущої Европи, а яких він бажав би мати як найменше у себе. Причина того зовсім не та, що ті народи зі середущої Европи гірші від других. Ні. Тут грає ролю момент політичної натури, а саме, побоювання, що анґльосаська раса змаліє в Канаді.

В останніх часах справа допущення до Канади „непожаданих" стала дуже актуальною. Забирають в ній голос не лише державні чинники, але також визначні духовні, як наприклад, епископ Лойд, домагаючися припинення іміґрації зі середущої Европи. В пресі Канади теж багато голосів подибуємо на цю тему.

Ось що читаємо в українському місячнику „Новий Край", присвяченому справам іміґрації який виходить в Едмонтоні, на тему „непожаданих".

„Оттакі „приємні" вислови приходиться нам часто читати в англійських часописах не лише політичних, а навіть релігійних, писані не лише політичними партизанами, а навіть найбільшими достойниками церкви епископами. Вислови ці відносяться в більшій мірі до нас українців, які стали сіллю в очах тим, які звуть себе свободолюбими, а навіть християнами, однак ніколи не відмовляються панувати над другими, а навпаки мають жажду панування.

Коли перед 30-ти роками почалася масова наша запрошена іміґрація, яка осілася на найпустіших землях Манітоби, повисушала її болота, повирубувала сотки тисяч акрів просторих і непроходимих лісів і перетворила їх в пшеничне море, поссувала масу гір і скель, бо наш працьовитий, завзятий і витревалий робітник мав бажання піднести себе матеріяльно не перебирав, а брав, що попало під руки. Ми канадійські українці маємо право бути горді з нашої мозольної праці, бо за нами широке та довге море золотих ланів пшениці, за нами гадюкою вються залізні дороги від

Атлянтійського до Спокійного Океану непроходимими горами, лісами та дебрами, зрошені нашим потом кровю, а навіть кістками... Ми маємо право сказати, що все те перейшло по наших тяжких і витревалих трудах, по наших кістках.

Тоді тішилися нами і політики і духовники, що мають таке працьовите і витревале єство... Тішилися — аж як побачили, що в нас поза тую завзятість, витревалість в праці, щоб забезпечити себе матеріяльно, є ще й душа, яка бажає свого і не позволила собі на провід навіть епископові Лойдові, хоч можливо було велике в нього бажання нас вести, ми попали в неласку... Ми почали будувати свої власні церкви, читальні, почали посилати своїх дітей до вищих шкіл, з яких виходило сотки учителів, а там адвокатів, лікарів, аґрономів, священиків... Ми почали братися хоч до дрібненької торговлі, до шкільних, муніціпальних, провінціональних, а навіть домініяльних виборів, бо ми горожане Канади, коли не кращі, то ніяк не гірші від епископа Лойда, маємо це за наш святий обовязок.

Ми не могли зробити всього на раз, а перше всього було в нас: кусок хліба, а коли цим ми забезпечені то після того беремось до других справ, які припадають на добрих горожан Канади.

Те все отже почало наших добрих сусідав, а тимбільше їх лідерів бентежити, бо вони вже знають нашу фізичну силу, завзятість і витревалість і вже почали те саме проявляти на наші другі галузи життя, в школі, просвіті тай вже сягаємо і за політику. Отже, коли наших любих сусідів чи не найгірше вже Епископа Лойда, що стратив надію на наше провідництво і підносять непотрібні крики, стараючись нас очернити, чим скріпляють наші сили до більшого завзяття і витревалости.

Ми, як чесні і працьовиці горожане Канади будемо дальше працювати для добра нашої прибраної вітчини і спокійно чекати коли вже наші добрі сусіди в роді Епископа Лойда поскидають полуду з очий, а будуть дивитися на світ ясними очима, й тоді певно не буде кому нас ображати. Під таким напруженням нервів Епископ Лойд довго не видержить".

Над рікою Саскачеван.

Рівно 330 англійських миль на північ від границі Зєдинених Держав Америки лежить над рікою Саскачеваном місто Едмонтон. Під сучасну пору числить воно около 80 тисяч мешканців і є останнім великим містом північно-західних канадійських земель. Пятьдесять літ тому назад була це мала неприступна оселя, а сьогодні є Едмонтон великим вузловим центром, з якого виходить 10 залізничих шляхів у всіх напрямках.

В останньому десятиліттю минувшого віку при будові перших залізничих шляхів до Едмонтону заняті були тисячі українських робітників з Галичини і Буковини. Вони осіли опісля на фармах здовж тих залізничих шляхів на південь від ріки Саскачеван і її полудневими притоками. Найгустіще осіли вони вздовж залізничого шляху Норт Батляфорд-Едмонтон попри місточка: Верміліон, Манвіл, Іннісфрі, Веґревіл, Мандер, Гіліярд, Чіпман і Едмонтон. В цих місцевостях розвинулися найгарніще українські кольонії, а про їх значіння найліпше свідчить це, що з цего району вибрано одинокого українського посла до канадійського парляменту в Оттаві.

Від цего головного шляху посувалися українські кольонії на північ по ріку Саскачеван і ще далі на північ від неї аж по залізничу дорогу Едмонтон — Сан Павль. Вже після війни побудувала Кенедієн Песіфік Райлвей нову залізничу відногу з Едмонтону на схід майже попри саму ріку Саскачеван через землі скольонізовані переважно через українських фармерів.

В едмонтонському тижневику „Західні Вісти" ось що пишеться про цю полосу землі:

Околиці Шандро , Боян, Гери Гилл, Сода Лейк, Спринґ Крік, Іспас, Вилинґдон, Ту Гилз, Плен Кейк, Витфорд, Санленд, Кавин, Єндру, Завалє, Сучава, Стар, Лішор, Скаро положені на полудне від ріки Саскачеван в Альберті. Всі ці околиці є замешкані переважно українцями і в части ромунами, які осіли там в початках нашої іміґрації.

Хто переїздить ці околиці, не може начудуватися гарним положенням та плодючою землею, а одночасно кожному насувається думка: от коби тут чоловік посідав хоч одну-дві четвертини секції землі.

З побудуванням залізної дороги (С. П. Р.) через цей пояс землі минулого року, на кожній стації побудовано по 5 і 6 елєваторів і всі вони були майже заповнені збіжжами підчас молочення.

Так, це одна з наших найкращих і найбагатших околиць в Канаді.

Але в початках заселення ці землі були багатші лише в ліси та корчі і аж по десятках років тяжкої праці, сполученої з недостатками та невигодами, наш завзятий хлібороб доказав світові, чого він доконав своєю витревалістю і своїм давно випробованим громадянським життям.

„Західні Вісти" подають, що дня 11. квітня ц. р. основано українське кооперативне товариство для збуту збіжжа, худоби, яєць, молока. Осідок нової кооперативи в Вилинґтон, на просторі від Ту Гилз до Стар.

Над рікою Саскачеван, яку сміло можна назвати нашим канадійським Дністром, є ще багато вільної землі для нових фармерів. Незважаючи одначе на це, розпочався захват нових земель над рікою Піс Рівер на північний захід від Едмонтону. Відносини на Піс Рівер є майже такі самі, які були 40 літ тому назад над рікою Саскачеван.

Великий еміґраційний плян у Анґлії.

При кінці травня ц. р. відбудуться вибори до анґлійського парляменту. В виборчих кличах всіх великих анґлійських партій присвячується багато місця справі безробіття, яке є характеристичним явищем господарського життя нинішньої Анґлії. Пересічно річно в повоєнних часах є в Анґлії півтора міліона безробітних, які в більшій части користають з державних допомог. Зрозумілою річю є, що справою безробіття живо інтересується передовсім анґлійська партія праці. Її провідник Мекдонелд виголосив при кінці місяця квітня свою головну проґрамову мову, в якій заявив, що на випадок побіди при виборах робітничої партії, робітничий уряд утворить державний господарський комітет як централю, якої завданням буде усунення безробіття в Анґлії. Завданням цего господарського ґенерального штабу буде розроблення плянів будови мостів, залізниць, укріплення морських берегів, будинків а передовсім справа виселення з Анґлії великих мас народу до анґлійських кольоній і доміній.

При виборах до анґлійського парляменту не конче мусить побідити робітнича партія. Побіда на далі може лишитися в руках консерватистів. Одначе незалежно від цего, хто візьме в руки державний апарат, справа безробіття і еміґрації мусить бути вирішена в напрямі проґрами робітничої партії. Іншого виходу нема. Повоєнний досвід виказав, що розвій господарського життя Анґлії мусить іти в цьому напрямі, а то як відміна історичних мандрівок народів і опісля як переселення великих мас народів за часів передвоєнної свобідної еміґрації. В Анґлії зараз після війни робітнича партія поставила в своїй програмі справу переселення. І хоч анґлійський робітничий уряд не довго удержався при власти, то його еміґраційну програму переводив досі в життя консервативний уряд на основі державного закону про переселення. Якийби це не був анґлійський уряд після маєвих виборів, мусить він приступити до поширення переселенчого закону з 1922 р. і збільшити публичні фонди на плянове виселення з Анґлії в найблищих роках кількох міліонів еміґрантів. Подібно як уряд Союзу Соціялістичних Радянських Республик, є також анґлійський уряд в корисному положенню, що має до диспозиції полоси земської кулі для приміщення надвижки населення з матерного краю.

Для народів середущої Европи, а в цьому й українців в Польщі, Румунії і Чехословаччині, означає великий анґлійський еміґраційний плян з конечности обмеження еміґрації до анґлійських кольоній і доміній, а передовсім до Канади. Обмеження і утруднення еміґрації до Канади для народів середньо-европейської Европи слідно було за цілий час повоєнної еміґрації. Ці обмеження і утруднення збільшаться значно, як Анґлія зачне переводити свій великий переселенчий плян.

Буенос-Айрес.

Столицею Арґентини є місто Буенос-Айрес. З огляду на це, що багато українських еміґрантів іде рік-річно до Арґентини і всі вони якийсь час зупиняються в Буенос-Айрес, подаємо цих кілька слів про це місто.

Буенос-Айрес це безперечно найбільше і найскорше зростаюче місто арґентинської республіки, а можна сказати цілої південної республіки. Місто, котре ще в 1884 році числило 283.000 мешканців, є сьогодні більше як двоміліоновою метрополією і усіма способами старається дорівняти великим центрам Зєдинених Держав Америки.

Для свого росту не має місто всіх даних. Бо клімат в Буенос-Айрес є майже тропікальний, а містові постійно загрожують нагальні бурі, які тягнуть зі сторони моря. Та проте це місто, яке є осідком ріжних рас і народів змогло вибитися на чоло всіх міст в південній Америці.

Суттю цього великого міста, що лежить при устю ріки Ріо де ля Пляти, є велика горячка зиску. З усіх сторін світу прибули сюди ріжні люди, опановані одним бажанням: якнайскорше здобути майно. Без праці одначе не можна стати багатим. Тому то завважити тут можна погоню за працею. В Буенос-Айрес не знають що таке вісім годин праці. Люде працюють тут до 14 годин денно, а у своє заняття вкладають цілу енерґію, щоби лише осягнути намічену ціль, а саме становище і добробут. Ці люде праці, ці непроглядні маси еспанців, французів, анґлійців, американців, китайців, поляків, німців, українців і інших ні на хвилину не припинюють своїх змагань. Ніхто з них не знає, що це таке вільна хвилина в полудне. Приємности й забави відкладає кожний на пізніші роки. Спочатку кожний мріє про це, щоби здобути відповідну скількість гроша, потрібну на будову дому.

Що така мрія не є нездійснима свідчить про це хочби розбудова головної вулиці в Буенос-Айрес „Рівадавія". Перед 50 роками мала вона один кільометер довжини, сьогодні тягнеться на 22 кільометри і є торговельним центром в світовому значінні. При ній містяться бюра торговельних підприємств, тут подибати можна склепи найріжнороднійших видів. Рівадавія це арґентинська „Ціти".

Буенос-Айрес це типове новочасне місто. Даремне шукав би хтось в ньому історичних памяток. Місто не має ще минувшини. Стиль будинків такий, як у всіх інших великих містах. „Капітоль", осідок уряду, в Буенос-Айрес цілком подібний до вашинґтонського, а великі палати, в яких містяться банки, носять на собі пятно ню-йорських, париських або берлінських банкових домів. Також хмародери тут в моді. Найбільші будівлі мають 20 поверхів, та не улягає сумнівові, що будуть мати ще більше.

Рух, який панує на кільометрових, широких вулицях незвичайний. Тисячі автобусів, авт і віз-

ків тягнуть безупину по асфальті. Люде спішаться, гонять до праці, до інтересів.

Щойно по довгих роках важкої праці, коли мешканець Буенос-Айрес доробиться, починає бавитися. Бавиться тоді до безтями.

Так виглядає столиця Арґентини, через котру переїздить і де часами днями пересиджувати мусить український еміґрант.

Еміґрація до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами подає додатково до відома, що реєстрація робітників до Франції відбудеться в таких місцевостях:

в Мостиськах дня 16. травня (мая) ц. р.

в Ланьцуті дня 17. травня ц. р.

Інші місцевости подали ми в попередньому числі нашого часопису.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

РЕЄСТРАЦІЯ ЖІНОК І ДІТЕЙ.

Американський консулят в Варшаві (Візова Секція, вулиця Шкільна 2) реєструє зголошення жінок і невінчаних дітей до 21 літ еміґрантів, леґально замешкалих в Зєдинених Державах Америки і висилає їм реєстраційні карти, які зачинаються буквами „A. W. &. Ch." після яких слідує чергове число. В останніх часах ці чергові числа зближаються до 5.500. Консулят поучає петентів, що реєстрація відбувається в хронольоґічнім порядку, після внесених подань о візи.

Зареєстровані особи буде взивати консулят в ціли розслідження їх справи після чергових чисел.

Консулят повідомляє, що буде видавати візи тільки цим особам, яким муж, батько зглядно мати, замешкалі в Зєдинених Державах Америки, вистараються для своєї рідні о „affidavit of support" який через еміґрантів має бути предложений консулятові, а окрім того муж, батько зглядно мати мусять вистаратися посвідку леґального вїзду до Зєдинених Держав Америки т. зв. „Form 575" — наколи досі вони цего не зробили.

Довідуємося, що американський консулят видає місячно около 250 віз еміґрантам цеї катеґорії, це є річно около 3000 віз. Особи, які мають реєстраційні числа до 4000 мають шанси одержати американську візу протягом року до 30. червня 1930 р. Особи, зареєстровані під вищим числом можуть сподіватися карти вступу на візу щойно в 1930/31 році.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Перед місяцем зорґанізувалося в Ню-Йорку під проводом п. К. Лисюка, відомого українського бізнесмена, фабричне підприємство для виробу новоопатентованого чорнила, яке підчас писання відразу висихає, так що зовсім не треба уживати бібули.

Фабрика покищо находиться в Брукліні, Н. Й., але має бути перенесена на Нову Україну, Н. Дж., де вже будують нові будинки.

УСПІХИ УКРАЇНЦЯ.

Відомий вже широко олімпійський чемпіон плавання Юрій Коцай, з Ню-Йорку, пописується тепер плаванням по більших містах Америки і всюди має успіхи. Ще в березні переплив він навзнак в Ст. Луй, Мо., 150 ярдів в одній хвилині і 28 секунд.

ВМЕНШЕННЯ ФАРМЕРСТВА.

Ще до шістьдесятих років минулого століття Злучені Держави були майже чисто хліборобською країною. Індустріялізація, яка почалася після громадянської війни, досі вже основно перетворила колишню хліборобську Америку в країну індустріяльну з населенням міського типу замість колишнього фармерського, та ще й досі той процес переміни в національнім господарстві, характері продукції і складі населення не добіг до свого кінця.

По обрахункам федерального Департаменту Хліборобства на 1-го січня, 1929 року на фармах Злучених Держав жило і працювало 27,511.000 душ, значить на пять міліонів душ менше, як в 1909 році, хоч очевидно за тих двацять літ американське населення дуже зросло. На протязі одного 1928 року фарми втратили 188.000 голов людности, хоч для американського хліборобства це був далеко не поганий вислід, а по містах було вже чимало безробітних.

Якби не природній приріст людности на фармах (на тисячу осіб 23 уродин і 8 смертий), то вменшення фармерського населення було би ще значніше. На протязі останнього року 1,960.000 осіб покинуло фарми і перейшло до міст, тоді як лише 1,362.000 осіб перебралося з міста на фарми. Всеж таки те вменшення на 188.000 душ здається малим, коли порівняти його з попередніми роками. В 1926 році фарми втратили 649.000 голов населення.

КАНАДА.

НЕМА ЗАПОТРЕБУВАННЯ НА РОБІТНИКІВ ДО ЖНИВ.

Досі не зголосили ще в Еміґраційному Уряді управи канадійських залізниць запотребування на рільних робітників до жнив. Пояснюється це тим, що покищо не усталено ще, чи не вистарчать до жнив ті робітники, які приїхали цеї весни до Канади і ті, що з лісів і промислових центрів зголосяться літом до робіт при жнивах. При цьому анґлійський уряд докладає усіх зусиль, щоби на жнива до Канади вислати як найбільше робітників і безробітних з Анґлії. Узгляднивши далі цю обставину, що в Канаді не радо бачать робітників зі Східної Европи, дуже малі є вигляди на це, щоби з Польщі

поїхали цего літа без афідавітів рільні робітники і служниці. Натомість є ще вільні місця для рільничих родин, які хочуть набути в канаді фарму і мають по заплаченню подорожи принайменше 500 долярів готівки.

Не є вказаним, аби наші селяне зводили себе надією, що удасться їм виїхати цего року до Канафи без афідавітів.

СПРАВА ПЕРЕСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

З міністром іміґрації Р. Форком відбули конференцію п. Ю. Кузик і Ю. Шкварок в справі переселення українських еміґрантів, які перебувають тепер в Чехословаччині і не мають змоги заробітків. В конференції брав також участь міністр Ч. Стюарт.

Оба міністри віднеслися прихильно до справи переселення, так що конференцію можна уважати успішною.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ УЧИТЕЛІ.

З лісти студентів, які покінчили з успіхом професійні учительські іспити в Саскачевані, довідуємося, що між тими студентами є також українці.

І так: в Ріджайні — Михайло Голубицький, а в Саскатуні — Іван Чайковський, Олена Демовська, Дмитро Охітра, Михайло Ващук і Марія Воробець.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В КАНАДІ.

Премієр провінції Манітоби оповістив в провінціональному манітобському соймі дня 22. березня склад ріжних соймових комісій. Українські посли назначені членами таких комісій: Бачинський — поправки законів, публичні рахунки, привілеї і вибори, Григорчук — публичні рахунки, рільництво і іміґрація, муніціпальні справи.

ПОЖЕЖІ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ.

З канадійсько-української преси довідуємося, що в Бруксбі, Саск. згорів з невідомої причини український Народній Дім ім. М. Грушевського. Втрати виносять около 2 тисячі долярів. В домі була добре уладжена сцена, котра цілком знищена.

Друга пожежа трапилася в місті Йорктоні. Згорів там будинок читальні „Просвіти". В другому випадку є підозрення, що огонь підложила мстива рука.

ЯКА ВАША НАЦІЯ?

Дуже часто питаються при ріжних нагодах наших еміґрантів, яка є їх нація. Кожний еміґрант повинен знати, що під словом нація (нейшен) розуміють анґлійці державу. Тому наші еміґранти повинні по правді подавати назву цеї держави, з якої вони походять, а саме: Украіна, Польща, Румунія, Чехословаччина. Народність називають анґлійці расою і тому кожний українець повинен скрізь зазначувати, що він по народности українець.

РУХ ПРОТИ ЧУЖИХ МОВ В САСКАЧЕВАНІ.

На річній конвенції шкільних тростів в провінції Саскачевані, яка відбулася в Ріджайні, ухвалено 23 лютого резолюцію з домаганням закону, який заборонив би уживання всякої іншої мови крім анґлійської в школах та на шкільних подвірях. Інша резолюція, яку ухвалила конвенція, жадає поправки шкільного закону, аби шкільними тростами могли бути тільки ті люде, які докажуть перед виборами, що вони можуть читати та писати по анґлійськи. В теперішню пору вистарчає для шкільного троста, аби він вмів читати та писати в якійнебудь мові.

ГОМСТЕДИ В КАНАДІ.

Протягом 10 місяців 1928 р. нові еміґранти, що прибули до Канади, взяли 11.521 гомстедів (земельних надїлів по 160 акрів або 113 морґів) у ріжних провінціях: в Манітобі 466, в Саскачевані 3.900, в Альберті 6.471, в Британській Колюмбії 594. Взагалі забрали нові еміґранти в 1928 р. під управу 1.800.000 акрів землі.

ПЛАТНЯ І ЖИТТЯ.

Після оголошеної через канадійське міністерство праці статистики виносили пересічно в 1928 році видатки одної родини в Канаді тижнево 11.04 дол. на харчі, 3.27 дол. на світло і опал, 6.92 дол. на помешкання. Пересічні видатки були в ріжних провінціях неоднакові; приміром в Манітобі потребувала одна родина тижнево на харчі 10.69 дол., в Британській Колюмбії 18.08 дол., а за помешкання плачено в цих провінціях 8.75 дол. зглядно 6.56 дол. В порівнанні до 1913 р. було в 1928 р. життя дороще о 58 проц. Від 1922 р. слідно спадок заробітних платень в канадійському рільництві. Так спала пересічна місячна плата одного рільного робітника в літних місяцях в Манітобі з 70 дол. в 1920 р. на 38 дол. в 1927 р., а Альберті з 76 дол. на 45 дол., в Британській Колюмбії зі 64 на 51 дол. Місячна пересічна плата рільних робітниць виносила в 1927 р. 21.40 до 28 дол.

БЕЗПЛАТНА ПЕРЕПРАВА РІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ З АНҐЛІЇ.

„Кунард Кенедієн Пювс" доносить, що в місяці квітні заключено між британським і канадійським урядом в порозумінні з канадійськими державними залізницями і анґлійськими корабельними товариствами нову умову на безплатний перевіз з Анґлії до Канади 2.200 робітників до праці на фармах. Анґлійський уряд дає цим еміґрантам 10 фунтів штерлінґів позички на заплачення подорожи через море, 10 долярів на особисті видатки підчас дороги аж до місця праці і вільний переїзд анґлійськими залізницями до міст, де відбувається рекрутація, і до порту виїзду. Канадійські державні залізниці дають цій категорії еміґрантів безплатні білети на канадійських залізницях аж до місця праці. Першенство в цьому пляні мають рільні робітники і безробітні всяких професій. Вони зо-

бовязуються працювати в Канаді найменше один рік на фармах і мають одержувати за свою працю мешкання, харчі і платню відповідно до місцевих цін і здатности до праці.

БРАЗИЛІЯ.

ГІСТЬ З БРАЗИЛІЇ.

На днях відвідав Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові о. Климентій Бжуховський з Прудентополіс в Бразилії, який ще перед війною виїхав туди для душпастирської служби. О. Бжуховський підніс пекучу потребу заснування в Бразилії товариства опіки над українськими еміґрантами і зі своєї сторони обіцяв помогти до заснування цього товариства.

НАСЕЛЕННЯ БРАЗИЛІЇ.

Населення Бразилії начислює тепер 39 міліонів мешканців, а в тому столиця Ріо де Жанейро має около 2 міліони мешканців, провінція Ріо де Жанейро $1^1/_2$ міл., Сао Павльо 6 міл., Мінас Джераес 7 міл., Ріо Ґранде до Сул около 3 міл., Парана 1 міл., Санта Катаріна 1 міл., Матто Ґроссо 340.000.

УПРАВА ПШЕНИЦІ.

В останніх роках розвела Бразилія широку пропаґанду за управою пшениці. Інтензивну працю в цьому напрямі ведуть головно чотири південні бразилійські штати: Сан Павльо, Ріо Ґранде до Сул, Парана і Санта Катаріна, бо підсоння тих провінцій дуже надається під її управу. Яке значіння має для Бразилії управа пшениці, загально відомо. Рікрічно пливуть міліони бразилійського золота на купно пшениці за границею, головно в Арґентину.

Під сучасну пору південно-бразилійські штати докладають енерґійних зусиль для піднесення цієї важної господарської галузі управи власного збіжжа. Ріжними способами прямують вони до здійснення своїх плянів: розділюють даром між кольоністів насіння, дають даром практичні поради висвітлюють відповідні фільми для пропаґанди а Секретаріят Рільництва закуповує жнива у кольоністів по високих цінах. Деякі штати спровадили модерні господарські машини, при помочі яких під доглядом комісії начнеться ведення раціональної рільної господарки.

Деяке заінтересування управою пшениці можна запримітити також по українських кольоніях. Українські кольоністи, наприклад, в Парані стверджують, що вже кілька літ сіють пшеницю і вона там удається дуже гарно. Треба вірити, що всі українські кольоністи заведуть у себе управу пшениці, а це тим більше, що українські переселенці вже на рідній землі обзнайомилися з цією галузю рільної продукції.

УТЕЧА З ПЛЯНТАЦІЙ КАВИ.

Уряд провінції Сао Павлю призначив на рік 1929 2000 контос (около 3 міліони золотих) на спровадження з північної Бразилії робітників на плянтації кави. Плянтатори кави вказують, що річно убуває з їх плянтацій около 150.000 робітників, які або мандрують до міст, або закладають власні господарства. На місце цих утікачів прибуває річно з північної Бразилії около 50.000 нових робітників і около 20.000 тисяч европейських еміґрантів, так що річно убуває з плянтацій кави около 80.000 робітників. Тому чимраз більше підносяться голоси, щоби з Европи на кошт сао-павлійського уряду спроваджувати еміґрантів на плянтації кави і дбати при цьому, щоби еміґранти ці остались на плянтаціях.

ТРАХОМА.

Раз-у-раз привозять кораблі до Бразилії іміґрантів хорих на трахому. В останніх днях стверджено цю хоробу у шістьох свіжо прибувших на французькому кораблі „Вальдевія“ іміґрантів. Рівночасно на прибувшому з Буенос Айрес кораблі приїхало десять інших пасажирів з трахомою. Всім тим іміґрантам заборонено висісти на сушу. Їх завернено назад до Европи.

Справа Еміґраційного Дому.

Дня 10. ц. м. гостив у Львові віцедиректор Еміґраційного Уряду п. Р. Кутиловський. Користаючи з його приїзду відбулося засідання Міжсоюзної Ради товариств опіки над еміґрантами.

Віцедиректора Кутиловського привитав голова ради проф. д-р Сємірадський і управитель

Теперішний вид Еміґраційного Дому у Львові.

Експозитури Еміґраційного Уряду д-р Вишинський.

Реферат на тему викінчення Еміґраційного Дому у Львові виголосив д-р Шенфельд, подаючи

дезидерати товариств відносно внутрішної організації дому, завідування тим домом, приміщення в ньому бюр і т. д.

Д-р Вишинський порушив конечність деяких удогіднень для еміґраційного руху із Східної Галичини. Передовсім дається відчувати у Львові недостача арґентинського консуляту як також і бразилійського.

Секретар Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами д-р В. Константинович підніс справу утворення по повітах бюр порад для еміґрантів, що повинно бути передане суспільним інституціям.

В справі цій забрав також голос член управи Т. О. Н. У. Е. др. А. Говикович, який основно зясував, чому інформаційну службу можуть краще нести інституції самоврядування аніж урядові.

Крім цього порушено ще справу еміґрації до Перу.

Віцедиректор Кутиловський відповів дуже обширно на всі порушені питання. Зокрема запевнив, що уряд доложить усіх зусиль, щоби бодай частина дому була в цьому році викінчена і віддана до користання еміґрантам. Присвятив він теж багато уваги справі належного інформування та освідомлення еміґрантів. Врешті запевнив присутних, що Еміґраційний Уряд буде й на далі давати повну піддержку суспільним товариствам опіки над еміґрантами.

*

Другого дня, а саме в суботу, дня 11. травня відбули відпоручники Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, президент М. Заячківський і д-р А. Говикович окрему конференцію з віцедиректором Р. Кутиловським, щоби предложити йому деякі дезідерати наших товариств. Між іншими порушили вони справу отворення кружків товарства і бюр інформацій, та видання еспансько-українського словника.

Віцедир. Кутиловський обіцяв прихильно ці справи полагодити. При тій нагоді висказав він признання відносно ведення аґенд нашим товариством у Львові та редакції „Український Еміґрант" за влучне редаґування часопису.

Еміґрація з Польщі в 1929 р.

Після тимчасових обчислень виїхало з Польщі в марті 1929 р. загалом 34.266 осіб, а це до Франції 3.775 еміґрантів, до Німеччини 23.333, до Бельгії 174, до Зєдинених Держав Америки 904, до Канади 2.527, до Арґентини 2.588, до Бразилії 576, до Уруґваю 87, до Африки 13, до Палестини 54, до Австралії 44.

Вернуло до Польщі в марті загалом 2.054, а в тому з Франції 1.107 осіб, а з Арґентини 142 осіб.

„Юкс".

Наші еміґранти в Канаді дуже часто чують слово „юкс" і не знають, що воно означає. А слово це значить ні менше ні більше як: українці. Канадійський „Український Голос" ось як поясняє це:

Канадійські анґлійці називають українців словом „юкс". Один наш українець питав кількох анґлійців, чому вони так називають українців і дістав відповідь, що ми так називаємося. Мене це дуже здивувало — пише цей еміґрант — звідки вони взяли таке слово. Недавно ми отряслися з назви „ґаліщен", а тут знову щось нового. — Анґлійці мають звичай скорочувати довгі слова. Японець називається по анґлійськи правильно „Japanese" а в скороченню вони кажуть „Jap" Фінляндець називається по анґлійськи правильно "Finnlander" а в скороченню кажуть анґлійці „Finn". Таких примірів можнаби найти сотки. Назва українця є також задовга для анґлійця, аби вимовляти її цілу, отже вони собі скорочують і замість „Ukrainian" кажуть „Uk" (юк), а в числ многім „Uks" (юкс) замість „Ukrainians". Тому назва „юкс" для українців не є ані образлива, ані видумана, хоч і не зовсім правильна, як не є образливі, ані видумані, хоч не є цілком правильні, імена: Джек, Джім, Бил, Майк і ін.

ХРОНІКА.

Чума в Бразилії. Як доносить преса в Бразилії вибухла епідемія чуми. Еміґраційний Уряд звернувся до бразилійського уряду із запитом про розміри епідемії. На випадок потвердження тої вістки, еміґрація до Бразилії може бути часово здержана.

Велика крадіж у еміґранта. Еміґрант Іван Кулич з Лопатина їхав дня 8. травня ц. р. в ночи з родиною до Канади. По дорозі між Львовом і Жовквою за стацією Брюховичі злодій украв йому з кишені 500 долярів, які мав Кулич на закупно фарми в Канаді. Кулич скоро завважив крадіж і зловив на плятформі сусідного ваґону злодія в потягу, що був в руху. Між еміґрантом і злодієм вивязалася бійка, в часі якої оба злетіли з потягу на залізничий шлях і дивним дивом оба вийшли ціло з упадку. Тепер розпочалася погоня за злодієм, який спрямував до ліса. Здержано потяг і кількох пасажирів пустилося в погоню за злодієм. Супроти темної ночі злодій успів скритися в густому лісі. Потовченого еміґранта втягнено до потягу, який поїхав далі до Варшави. В Жовкві повідомлено про випадок поліцію, але досі пошукування за злодієм є безуспіху. Обманства, злодійства і грабіж еміґрантів через банду опришків на вулицях міст, в трамваях, на двірцях залізничих і в потягах є у нас на денному порядку. Мимо осторог еміґранти якось не можуть научитися добре заховати своє майно і стерегтися перед обманцями і злодіями. В інтересі еміґрантів лежить,

аби поліція і суди з найбільшою строгістю карали еміґраційних бандитів.

Нещасний випадок. В Альберті, в Канаді, помер нагло на вулиці український еміґрант М. Варвика. Як виказала лікарська секція, помер від затроєння стрихніною. Поліція веде слідство, щоби розвязати загадку таємної смерти.

Китайська еміґрація в Канаді. В 1927—28 допущено до Канади 3 хінців, в тім дві жінки. В тому самому році депортоавно 11 хінців.

Перечислення вкладок. На основі закону з дня 23. березня 1929 р. продовжено речинець до складання зголошень на перечислення щадничих вкладок, зложених в повновартісних валютах в почтовій касі ощадности до дня 30. червня 1930 р.

Підвишка процентової стопи. Польський Банк підніс з 8 на 9 відсотків від уділюваних кредитів. Приватні банки підвищили офіціяльну процентову стопу на 13 відсот. В приватному грошевому обороті процентова стопа є звичайно 3 від ста місячно, а еміґраційна лихва вагається від 50 до 100 відсотків. З підвищенням урядової процентової стопи нема виглядів на зменшення еміґраційної лихви.

Посмертні згадки. Дня 27. березня ц. р. помер у Філядельфії Василь Мущинка, в 44 році життя. Пікійний походив із села Вижлова, пов. Сколє. — Дня 1. квітня ц. р. помер в Едмонтоні, Канада, інж. аґроном Кожушко. Родом був із Полтавщини.

Бібліографія.

„Neu Sibirien". Написав **Ґеорґ Кляйнов.** Видавництво Раймар Гоббінґ, Берлін. Книжка формату великої вісімки о 426 сторонах з 12 шкіцами карт і 47 світлинами.

Автор цеї студії над сибірським питанням говорить на вступі, що його праця має виповнити прогалину в европейській літературі в ділянці азійського питання. Автор через 25 літ працював над російською проблємою, а в 1926 р. відбув наукову прогульку в алтайську область. При читанню цеї цікавої студії пізнається, що автор користувався дуже багатою літературою і найновіщими урядовими матеріялами і старається можливо безсторонно представити відносини на Сибірі.

Новим Сибіром називає автор не цілий Сибір, але полосу землі від середущого Обу і Іртишу на заході по байкальське озеро на сході і від алтайських гір на полудне по північний ледоватий океан, отже край о поверхні звиш 4 міліонів квадратових кільометрів з населенням звиш 8 міліонів душ.

Центром нового Сибіру уважає автор Приалтайську область з її багатими покладами камінного вугля і залізної руди, які дають запоруку, що в майбутньому центр цілого господарського питання північної Азії буде знаходитися на північних узгірях алтайських гір. В Новому Сибірі жило в 1920 році звиш 600.000 українців.

Автор студії про Новий Сибір приходить до внеску, що наколи вдасться перевести в життя великий господарський плян уряду Союзу Соціялістичних Радянських Республик, то в самій полудневій части Нового Сибіру у стіп Алтаю буде могло вигідно жити і розвиватися около 80 міліонів людей.

В европейській, а в тому також українській літературі, представлювано звичайно, в дилєтантський, а ще частіше в „кримінальний" спосіб сибірське питання. Книжка Ґеорґа Кляйнова є цінною науковою працею, для людей науки, істориків, політиків і взагалі всіх, що пошукують знання. Книжка ця є безсумніву інтересніща для українців, чим німців.

І. І.

Курс чужих валют.

Край	Валюта		Курс в золотих
Анґлія	1	фунт шт.	43·50
Арґентина	100	пезів	374·90
Австрія	100	шил.	125·50
Бельґія	100	фран.	24·76
Бразилія	100	мільр.	106·50
Данія	100	корон	237·22
Голяндія	100	фльор.	357·22
Ґданськ	100	ґуль.	173·00
Італія	100	лірів	46·71
Німеччина	100	марок	211·57
Румунія	100	леїв	5·31
Сп. Дер. Америки	1	доляр	8·96
Швайцарія	100	фран.	171·52
Франція	100	фран.	34·82
Югославія	100	дінарів	15·66
Чехословаччина	100	корон	26·50

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.